

Fremtid for fortiden

4
2009

Fortidsminneforeningen Oslo og Akershus 100 år

**Rivingen av Nordli
Geitmyra skolehage • Munch og Blitz
Må dørene skiftes?**

Den fjerde dimensjon

I romanen *På sporet av den tapte tid fra 1913* minnes den franske forfatteren Marcel Proust sin barndoms kirke i Combray. Tårnet hadde en gang betraktet Ludvig den hellige, «og synes å se ham ennå», skriver han. Den gamle portalen var slitt etter århundrers bruk, og skriften på de gotiske gravhellene var i ferd med å flyte utover. Kirken var i følge Proust et firdimensjonalt rom, og den fjerde dimensjonen var tiden, som omfattet tidsrom etter tidsrom.

Slik kan en kunstner sette ord på hvordan moderne mennesker fascineres over kulturminner. Det handler naturligvis om følelser, i dette tilfelle om hvordan vi opplever våre omgivelser. Alderen gjør noe med et gammelt hus eller et gammelt kulturlandskap. Kulturminnene kan leses som historiebøker, med avtrykk etter levd liv og med spor etter utallige mennesker. Noen ganger er vi nødt til å akseptere en kopi. Men det er ikke sant at kopien er like god som originalen. Kopien mangler den fjerde dimensjonen. Og er ikke de som vil rive det gamle, også styrt av følelser?

Dette er tanker som blir aktualisert i to av artiklene i dette nummeret av *Fremtid for fortiden*. Beboere i eldre leiegårder blir for tiden utsatt for et stort press for at dørene skal skiftes ut i trappeoppgangene. Det handler om faren for brann. De fleste av oss er vel redde for at det skal bryte ut brann, og når saken tas opp i borettslag eller sameier, blir gjerne de myke «følelsene» overkjørt av de harde «realitetene». Så installeres de nye dørene, noen ganger med dyre kopier i moderne materialer, men oftere med helt intetsigende dører, som ikke engang ligner de gamle. Historien er vekk, og dermed gjerne også mye av husets særpreg. De gamle dørene var gjerne ikke så gamle, kanskje var de fra mellomkrigstiden, eller fra vår helt nære fortid. Likevel fortalte de en historie om endringer i stil og smak og om skiftende beboere. André Korsaksel viser i sin artikkel hvordan vi kan sikre oss mot brann, dels ved å tette sprekkene omkring de gamle dørene, dels ved å gjøre andre tiltak, som kan sikre oss mot brann.

Kampen om Nordli gård i Sørums kommunen er dessverre tapt. Den staselige bygningen ble offer for gravemaskinen. Men moralsk

er saken en vinner. Den demonstrerer på en grotesk måte hvordan vernere overkjøres av rivere, og hvor merkelig saksbehandlingen kan bli i dagens samfunn. Man kan bare gjette seg til hvordan lokale maktforhold og «vennskap og kjennskap» kan påvirke en sak som denne. Tidligere i år vedtok Sørums kommune at den praktfulle 1700-tallsbygningen var «ett av de spesielt viktige kulturminnene i Sørums kommunen». Ikke lenge etter bestemte kommunen seg for å rive huset og erstatte det med en kopi, som de til og med hevdet ville bli mer original enn originalen. Bygningen var i meget god stand, og var bare i liten grad utsatt for råte. Likevel ble det hevdet at det ble billigere å bygge en «replika» enn å tilpasse den gamle bygningen til ny bruk. Hvem setter opp slike regnestykker, er det harde «realiteter» som ligger bak? Mye taler for at regnestykket er resultat av en ønsketenkning fra folk som helst vil rive og bygge nytt. I en så gammel og betydningsfull bygning kunne de historiske sporene utvilsomt dannet grunnlag for en innvendig restaurering, hvor eldre elementer kunne hentes fram, for å understreke bygningens særpreg. Mange mennesker er i dag opptatt av å framheve særpreg, og dette finnes ikke minst i de historiske sporene.

I Nordli-saken – og i mange andre lignende saker – er det grunn til å spørre hvordan kulturminneforvaltningen fungerer i dagens Norge. Tilsynelatende er alt så greit: Kulturminner klassifiseres etter om de har nasjonal, regional eller lokal verdi, og så fordeles ansvarsforholdet deretter. At slike kriterier nødvendigvis må bygge på subjektive vurderinger, sier seg selv, men uansett ble verdien i dette tilfelle satt til å være både lokal og regional, og det er vel ikke så dårlig. Riksantikvaren toer sine hender. Dette er ikke RA's bord, i og med at bygningen ikke har «nasjonal verdi» og ikke er satt opp på den eksklusive nasjonale fredningslisten. Riksantikvaren uttalte optimistisk at man «regner med at Sørums kommune nå følger opp sin kulturminneplan». Men Riksantikvaren kunne ikke stoppe kommunen, da kommunen brøt med sine tidligere vedtak og lot gravemaskinen jevne huset med jorda.

Redaktøren

Nordli gaard. Sørum

Hovedbygningen på Nordli i 1912. Det påstås at takarkene var tilføyd etter 1900. De ble senere fjernet igjen. Postkort. Foto O. E. Wølner 1912, eier Kjell Aasum.

«Kulturminne av regional betydning, rivesak av nasjonal betydning.»

Jan Anderssen

RIVINGEN AV NORDLI

Ingeborg Magerøy

Hovedbygningen på Nordli i Sørum nådde ikke opp i fredningsklasse. Til det var det skiftet ut for mye av kledning og vinduer. Derfor ble den revet. Slik går det med kulturminner i Norge av vesentlig regional verdi.

Fredag 25. September 2009 fikk styreleder Sten Sture Larre (SSL) en telefon fra en fortvilet privatperson i Sørum. Det gjaldt en gedigen bygning i Lørenfallet fra sent 1700-tall, hovedbygningen på Nordli. Den skulle rives, førstkommande mandag, gravemaskinen var kommet! Nordli hadde en gang vært en storgård, men nå var det kun hovedbygningen og en sidebygning som var igjen av det opprinnelige tunet, og hovedbygningen hadde i mange år vært brukt til barnehage.

Det var denne barnehagen som nå måtte få mer tidsmessige lokaler. Derfor hadde kommunestyret i april -09 vedtatt en reguleringsplan som innebar riving av bygningen og gjenoppføring

av ny barnehage på samme sted, med «lik fasade». Måneden før hadde kommunen vedtatt sin kulturminneplan. Der ble det fastslått at hovedbygningen på Nordli var ett av Sørums viktigste kulturminner.

Denne informasjonen var nok til at SSL begynte å undersøke saken nærmere. Han fant raskt ut flere ting: At dette var resultatet av en prosess som hadde pågått i kommunen i flere år, med ulike løsninger for barnehagen. At Blaker og Sørum historielag hadde engasjert seg sterkt for bevaring. At Akershus Fylkeskommune (AFK) hadde uttalt i en tidligere runde at dette var et kulturminne av vesentlig regional verdi og anbefalte bevaringsregulering. At kommunens rivevedtak baserte seg på en bygningsteknisk rapport som sa at ny barnehage i eksisterende bygning ville bli mye dyrere enn å rive og bygge nytt. Og at politikerne i Fylkesutvalget i siste runde hadde motsatt seg bruk av innsigelse og gitt grønt lys for riving. Dermed var dette virkelig en sak det var verdt å kjempe om. For den politiske overstyringen av kulturminneforvaltningen i fylkeskommunene er et av hovedproblemene i norsk kulturminnevern. Dette kunne vi kanskje få litt fokus på nå.

Innsigelse

Innsigelse er et juridisk virkemiddel et statlig særorgan kan bruke for å protestere mot et kommunalt reguleringsforslag i forkant av et kommunalt vedtak. Innsigelsen skal være begrunnet; vanligvis ved at et statlig overordnet hensyn ikke er tilstrekkelig ivare tatt i kommunens reguleringsforslag. Dersom kommunen ikke tar innsigelsen til følge, går saken til mekling hos Fylkesmannen. Dersom mekling mellom statlig særorgan og kommunen ikke fører frem, avgjøres dette stridspunktet ved et reguleringssspørsmål av Miljøverndepartementet.

September 2009. Taksteinene er tatt ned og panelet er fjernet der ingeniørfirmaet har gjort undersøkelser. Anleggsgjerdet er på plass. Man forbereder riving. Foto: Jørgen Kirsebom.

I samarbeid med den lokale ildsjelen Jørgen Kirsebom fikk SSL også tak i flere opplysninger om Nordli. Bygningen hadde fungert som lasarett under krigen med Sverige i 1814. I en periode hadde den vært herredshus. Og en av fortellingene til Asbjørnsen og Moe utspiller seg der. Disse opplysningene, som kom fra lokalhistoriker Jan Erik Horgen, var ikke med i AFKs beslutningsgrunnlag, og vi håpet derfor at Riksantikvaren, med påskudd om nye opplysninger i saken, kunne gå inn med midlertidig fredning. Det var så åpenbart for oss at AFK hadde forsømt seg, så vi håpet at Riksantikvaren ville se det som sin oppgave å være siste redningsinstans. Ikke nødvendigvis for å frede permanent, men kanskje sende saken tilbake og forlange bevaringsregulering. I det minste for å få undersøkt og dokumentert bygningen før riving. For rivemotstanderne var det uforståelig at man ikke kunne bygge en langt billigere barnehage et annet sted på denne romslige tomten, eller annet sted i Lørenfallet. Men kommunen ønsket ikke å bli sittende med en stor, gammel, tom bygning.

SSL reiste opp til Nordli den mandagen rivingen skulle starte, 28. september, og fikk snakket med prosjektleder som sa at man ville begynne pent og rolig med miljøsanering der forskjellige bygningsmaterialer skulle plukkes ned og sorteres. Det var dette de startet med den dagen. Man kledde av bygningen innvendig.

De påfølgende dagene kom mange flere av oss inn i arbeidet. Vi visste at vi hadde en uke på oss til selve rivingen skulle skje. Vi kontaktet Riksantikvaren, på flere nivåer, men fikk den nedslående beskjed at de ikke kunne gå inn i saken nå, toget var gått. De nye opplysningene vi serverte var ikke tilstrekkelige til å bruke begrepet «nasjonal betydning», og da var det ingen ting de kunne gjøre. Rivebeslutningen kunne bare omgjøres av kommunen selv. Vi ringte til politikere i kommunen og på Stortinget, vi kontaktet pressen og NRK, fikk dekning på saken i lokalavisene og i Kulturnytt i P2. Generalsekretær Elisabeth Seip var til og med i radiodebatt med varaordfører Ivar Egeberg. Vi ringte, vi rådslo og vi ringte mer.

Til høyre: Interiør - Malte flater, tømmer av god kvalitet. Foto Ola H. Fjeldheim 2009.

Til venstre: Himling i et av rommene i bygningen. OHFs kommentar: «Himling av håndhøvlede bord, sagt i filler med motorsag for å demontere en takrosett. Trolig fra byggeåret, jeg tror det kanskje er to eller tre slike intakte på Romerike.» Foto Ola H. Fjeldheim 2009.

Ny omdreining

Samtidig med at Elisabeth Seip deltok i radiodebatten, torsdag 1. oktober, tok vårt styremedlem Ola H. Fjeldheim (OHF) seg en tur til Nordli og fikk lov til å ta bygningen i øyesyn innvendig. Da var mye av tømmeret avdekket, og OHF kunne fastslå at dette var en bygning i usedvanlig god stand! Å sette i stand denne bygningen ville kreve langt mindre arbeid og penger enn det den tekniske rapporten hadde konkludert med. Det ga oss et nytt, tungtveiende argument overfor alle vi kontaktet. Nå trodde vi at politikerne ville lytte og tenke seg om en gang til. OHF sprengjobbet med å finlese den tekniske rapporten og å lage et nytt dokument med prisantydninger. Noe av det han fant, var at rapporten avslørte en åpenbar mangel på antikvarisk kompetanse og erfaring med eldre tømmerhus.

En som hørte om saken via Kulturnytt, var arkitekt Jan Anderssen i Asker. Han har vært antikvar hos Riksantikvaren i en mannsalder. Ingen kjenner vel storgårdene på Østlandet bedre. Han er nå pensjonist, men dagen etter radiosendingen satte han seg i bilen og dro opp og gjorde sine egne vurderinger av bygningen. Han skaffet seg også den tekniske rapporten, og gjennomgikk den, uten å være klar over at OHF gjorde det samme. De vurderinger han gjorde ut fra dette, skrev han i et notat som han sendte til en av politikerne i Sørumsund, som igjen

kontaktet oss. Hans vurderinger stemte forbløffende godt med OHF sine. Dette var fredag 2. oktober. Samtidig ringte Elisabeth Seip til ordfører Hans Marius Johnsen og kunne fortelle ham at SSL i det øyeblikket var på vei til Nordli med Aftenposten. Det endte med at ordføreren sa at skulle se hva han kunne gjøre. Vi øynet et ørlite håp.

Selve rivingen skulle starte mandag 5.10. Derfor ble helgen i forkant preget av intens rådslagning og telefonering. Bl.a. ringte undertegnede til fylkeskommunens saksbehandler og meddelte at bygningen var i vesentlig bedre stand enn AFK hadde visst om, nå ville han kanskje ta kontakt med prosjektleder for rivingen og be om å få gjøre nye undersøkelser? Jo, han kunne godt gjøre det, men bare be om det, ikke kreve. Det hadde han ikke hjemmel til. Prosjektleder svarte at rivingen ikke kunne settes på vent av økonomiske grunner, men de kunne starte litt pent og forsiktig med å bl.a. å demontere taket, så det kunne være mulig å komme og dokumentere bygningsdelene etter nedtaking. Også der litt håp – kanskje nå AFK kommer på banen og oppdager det vi har oppdaget, og krever rivestans?

Vi håpet altså på at ordføreren mandag morgen ville beordre utsettelse, eller at rivingen ville få en litt rolig start og at AFK ville komme på banen. Men hvor tidlig starter sånne rivefolk om morgenen? Står ordføreren opp tidlig nok til å gi beskjed før det

I grålysningen mandag 5. oktober. Grabben har rukket å gjøre stor skade på inngangspartiet. Men resten av bygningen er urørt og fortsatt mulig å redde. Foto Ingeborg Magerøy 2009.

er for sent? Og prosjektlederen? Kunne vi stole på at hun tok den kontrollen på rivingen som saksbehandleren hadde fått inntrykk av? Da mandagen opprant, var det med bankende hjerte fagkonsulentent kjørte fra Oslo til Sørums, i håp om å møte synet av rivingsarbeidere som ryddet på tomten eller i verste fall jobbet med demontering av takkonstruksjonen, men innstilt på å improvisere hvis det var verre ting i gang. Det var verre ting i gang. Der var gravemaskinen i full sving med å knuse inngangspartiet, et lite utbygg, trolig fra 1900-årenes siste halvdel. Klokken var 07.15. Trolig hadde føreren startet kl. 7, og her hadde mye skjedd allerede. Det var bare å presse seg gjennom byggeplassgjerdet, gå en sving frem foran gravemaskinen og vinke til føreren. Han stoppet, og fikk spørsmål om han ikke hadde fått ny beskjed i helgen. Nei, eneste beskjed han hadde fått var å få dette huset ned så fort som mulig. Men skulle de ikke demontere taket først? Nei, med det utstyret de hadde til rådighet (gravemaskinen) var eneste mulige metode å knuse bygningen nedenfra. Fagkonsulentent kunne fortelle om telefoner og samtaler som hadde foregått, og gravemaskinføreren begynte å ta noen telefoner. Fagkonsulentent satte seg da på trappen, for sikkerhets skyld, og begynte selv å ta noen telefoner. Etter

Den mandagen ble det bra med medieoppmerksomhet. Her er det Sten Sture Larre som blir intervjuet av NRK Kulturnytt. Foto Ingeborg Magerøy 2009.

hvert fikk føreren en telefon med beskjed om å stanse arbeidet frem til det skulle komme folk fra kommunen kl. 8.30. Jørgen Kirsebom kom, så ble vi beordret til å gå utenfor gjerdet igjen. Sten kom, Jørgens far Øyvind kom, andre interesserte Sørumsfolk kom og gikk, en politiker eller to kom og gikk. Leder for rivefirmaet og leder for prosjekteringsfirmaet og kanskje et par til med hjelm gikk innenfor og snakket med gravemaskinføreren. Ca. 8.45 kom ordføreren. Han kjørte rett forbi oss og gikk sporenstreks innenfor gjerdet, til de andre ved gravemaskinen. Så gikk de alle inn i huset. Kommunens prosjektleder kom deretter, og gikk inn til de andre. Etter kanskje ti minutter, kom ordføreren ut igjen, og bort til oss 4-5 som sto der og ventet og sa at nå ville de vente med mer riving til etter kommunestyremøtet på onsdag. Han fikk klemmer og håndtrykk og takk. Romerikes blad rakk å komme på plass mens ordføreren fortsatt sto der og diskuterte med oss, så det ble bilder og intervjuer. Kulturnytt sendte opp en reporter – mer intervju, og bilder til nettutgaven. Gravemaskinstopping er godt stoff. Nå svingte det av dette. Det var nytt håp.

Nå hadde vi resten av mandagen, tirsdagen og onsdag formiddag på oss til å overbevise kommunestyrepolitikerne. Elisabeth

Faksimile fra Romerikes blad
tirsdag 6. oktober 2009.

Arkitekt tilbyr gratis hjelp

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Jan Andersens er arkitekt og har vært i Sørøstlandet i mange år. Han har erfaring med å utarbeide planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

FORTIDSMINNEFORENINGEN SØRGET FOR MIDLERTIDIG RIVINGSSTOPP AV NORDLI

Aksjonerte for bevaring

Rivingen av Nordli er startet inni videre. Det gir grunnlag for åpen full bevaring, mener Fortidsminneforeningen.

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Larve og bygging Magery i Fortidsminneforeningen Oslo. Alerhusa hjelper politikere i Sørøstlandet for full bevaring.

Fortidsminneforeningen i Sørøstlandet har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Seip, to av våre styremedlemmer, styreleder Sten og avdelingens tre ansatte var i full sving i ett kjøer med å ringe hit og dit, også til landskjente politikere med innflytelse i sine respektive partier, som igjen ringte sine partifeller i Sørøstlandet. Parallelt med dette jobbet Ola H. Fjeldheim med en ny, grundigere gjennomgang av alle kalkylene i den tekniske rapporten, og laget nytt notat med beregninger. Arkitekt og bygningsantikvar David Brand som er leder av Antikvarisk utvalg i vår avdeling, tilbød også sin kompetanse. Han og Jan Andersens var villige til å ta en befaring på Nordli, og undersøke bygningen grundigere innvendig. Men henvendelsen om dette til Sørøstlandet ble blankt avvist, både hos prosjektleder og rådmann. Det ble til at David Brand i stedet skrev et brev til kommunen med sine synspunkter og anbefalinger om grundigere bygningsundersøkelse. Jørgen Kirsebom jobbet på sin side på Facebook, med en underskriftskampanje han hadde igangsatt på fredagen, og i nettdebatt med flere av kommunepolitikere. Tirsdag ettermiddag kom det beskjed om at Riksantikvaren hadde sendt ut en pressemelding der Sørøstlandet kommune ble oppfordret til å bevare kulturminnet Nordli. Et brev direkte til kommunen hadde de også sendt, og fungerende riksantikvar Sjur Helseth var i Kulturmytt og gjentok oppfordringen. Endelig! RA på banen! Riktignok bare med en oppfordring, men likevel. Dette måtte vel gjøre inntrykk på Sørøstlandets politikere. Enda en god nyhet – Venstres stortingsrepresentant Abid

Flere rapporter

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Kampanje mot riving

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Politisk behandling

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Glad for rivningsutsettelse

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

SAKENS GANG

Dei som har fått arkitekt Jan Andersens gratis hjelp til å utarbeide et akseptert plan for bygging av et nytt hus, kan bli i kontakt med arkitekt Jan Andersens kontor i Sørøstlandet. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus. Andersens er tilgjengelig for rådgivning og hjelp til utarbeidelse av planer for bygging av nye hus.

Raja sendte spørsmål til miljøvernminister Solheim om saken, til spørretimen. Ministeren har da etter regelen seks dager på seg til å svare. Dette måtte vel kunne gi seks dagers utsettelse! Onsdag formiddag fikk vi likevel flere telefoner fra folk i de politiske sirklar i Sørøstlandet med nokså dystre budskap. Det syntes som flertallet var helt låst på riving. Det gikk på prestisjen løs for ordføreren. Aftenpostens helseide der SSL kalte saken «kulturvandalisme» hadde visstnok provosert. Frontene var blitt steinharde, partipisken var i full sving og det var kommunestyrepolitikere som hadde gitt uttrykk for at dette var blitt deres verste sak. Vi la om strategien. Nå gjaldt det å gi dem en kompromissmulighet. I stedet for valg mellom riving og bevaring, la dem velge mellom riving og utsettelse for å innhente antikvarisk kompetanse. Ny ringerunde. Et utsettelsesforslag trodde vi flere av partiene ville kunne støtte. OHF sin nye kalkyleanalyse ble sendt kl. 15 – et nøye uttenkt tidspunkt i forhold til møtestart kl. 19. Vi jobbet til siste slutt, helt til vi måtte kaste oss i bilen for å rekke kommunestyremøtet i Sørøstlandet.

Faksimile fra Romerikes blad fredag 9. oktober 2009.
På bildet ser vi historielagets leder
Dag Winding-Sørensen som
fortviler over det som skjer.

Sagt av Sørums varaordfører Ivar Egeberg:

«Jeg er helt overbevist om at det blir en
glimrende barnehage og det blir et bygg
som er mer staselig enn det som står der
i dag, fordi det er mer opprinnelig, likt det
opprinnelige bygget, og det må være det
som er viktig for ettertida, å ta vare på det
som er den mest originale.»
(til NRK Kulturnytt, 1.10.09,
om nybygget som han kalte «replika»)

Kommunestyremøtet

Styreleder, bygningsvernkonsulent og fagkonsulent dro til Sørumsand og overvar kommunestyremøtet sammen med Jørgen og Øyvind Kirsebom. Sistnevnte overleverte underskriftslisten med over 1000 signaturer. Påtroppende stortingsrepresentant Abid Raja stilte spørsmål i «spørrekvarten» om hvorvidt ordføreren ville utsette en eventuell riving de seks dagene til det kom svar fra miljøvernministeren. Ordføreren innledet behandlingen av Nordli-saken med å avgjøre at alle innspill innkommet etter kl. 14, skulle man se bort fra. Så holdt han en 50 minutters redegjørelse med sakens historikk og med imøtegåelse av argument etter argument som var kommet fra politiske motstandere eller fremsatt av andre. Med svært løselig omgang med tall tilbakeviste han at det var noe særlig forskjell på administrasjonens kalkyler og andre «påstander» som var kommet i det siste. Det han ikke gikk inn på, var bygningens tilstand. Han sto bare fast på at man må stole på det firmaet som hadde levert den tekniske rapporten. Det siste ble gjentatt i flere av de andre partienes innlegg også. Ingeniørfirmaet hadde gjort en skikkelig og grundig jobb, mens de nye innspillene

8 | ROMERIKES BLAD
FREDDAG 9. OKTOBER 2009 | Lokalt nedre

220 år gammel historie rives

12 timer etter at flertallet i kommunestyret stemte for å fortsatte rivingen av Nordli, var den ene langveggen på den 220 år gamle bygningen borte.

Elin Sæverden
studeb.no
03.09.08.52

LØRENFALLET

Den ene langveggen er borte, men taket står fortsatt. Håge kommunen skal det være råde i lammerstokkene, men jeg ser ikke noe råde, sier leder av Blaker og Sorum Historielag, Dag Winding-Sørensen.

Torsdag morgen var han tidlig opp for å ta fortløpende med Nordli, som han og historielaget har kjempet for å bevare.

Jeg forstår at kommunen trenger en barnehage, men man trenger ikke å rive en gammel bygning for det, mener Winding-Sørensen.

Over 1000 underskrifter
Sest onsdag kveld var rivingen av Nordli et faktum. Rivingen ble midlertidig stoppet mandag denne uka i påvente av at Sørums kommunestyre skulle få en anledning til å behandle rivingen på nytt. Over 1000 underskrifter, protester fra foreninger, lokale aktivister og politikere blant til 22.09.09. Sp. KFP og FrP) mot ni stemmer (H, V) stemte for å opprettholde det tidligere vedtaket om å rive Nordli. At det skal settes opp en

kopli av den gamle, historiske bygningen, truster lite. Den nye barnehagen blir sikkert fin, men en identisk kopi blir det ikke. Det er det en replika betyr. Når riving likevel blir utført, kan de like godt sette opp et moderne bygg, mener lokalaktivist Jørgen Kirsebom.

Kirsebom står blant annet bak underskriftskampanjen mot riving av Nordli. Underskriftene ble overlevert ordføreren under kommunestyremøtet.

Raja i rådhuset

Kirsebom var en av mange engasjerte møttere som fylte kommunestyresalen i onsdag kveld. Også varaerestaurant på Stortinget, Abid Raja (V), hadde tatt veien til Stomperud-bygda. I forkant av møtet oppfordret han lokalpolitikere til å vente med å fatte et rivingensvedtak til etter at miljø- og utviklingsministeren har svart på underskriftene som angår bevaring av Nordli som Raja har stilt. Dette vil følge venstrepolitikeren ta seks dager.

En historisk bygning som Nordli fortjener seks virkedager, sa Raja.
Ordfører Hans Marius John-

LEI OG SKUPPET: Leder av Blaker og Sorum Historielag, Dag Winding-Sørensen, synes det er en trist dag i Sørums kommunens historie.

sen (Ap) ga klart uttrykk for at han ikke ville vente og pekte på at kommunen er veltakansynlig. Ordføreren tilbakeviste anklagene om sakkebehand-

lingsfeil og redegjorde for kostnadsoppgjøret mellom kommunens beregninger for restaurering og Fortidsminneforeningens beregninger.

Ordføreren mente så et utsettelsesforlag ville føre til en forsinkelse av ny barnehage på minst seks måneder. Forslaget ble nedstemt.

SAKENS GANG
AKSJONERTE FOR BEVARING
AKSJONERTE: Romerikes Blad 6. oktober.

var hastverksarbeid. Venstres forslag om utsettelse falt med 9 (Høyre og Venstre) mot 22 stemmer. Rivevedtaket ble stadfestet med 22 mot 9 stemmer.

Rivingen ble igangsatt neste dag.

Den dagen dro Jan Anderssen opp og overvar rivearbeidene. Han kommenterte det etterpå slik: «I mine 50 år som antikvar har jeg aldri sett en mer meningsløs riving.» Det ble tydeligere enn noen gang at dette var et veldig solid hus.

Hvorfor gikk det galt?

I den desentraliserte kulturminneforvaltningen i Norge er det tre nivåer: kommunen, fylket og Riksantikvaren. Et kulturminne som ikke når opp i fredningsklasse, men som har «vesentlig regional verdi» slik som Nordli, skal i utgangspunktet vernes i kommunen, ved regulering til spesialområde bevaring. Det hadde ikke skjedd her, og det var første feil. Sørums har prisverdig nok utarbeidet en kulturminneplan, men ikke i form av kommunedelplan, og dermed er den ikke juridisk bindende. Det var andre feil. Da desentraliseringen av kulturminneforvaltningen ble gjennomført, var intensjonen at kommunene selv skulle besitte

antikvarisk kompetanse. Av de 14 kommunene på Romerike er det kun én som har kulturminnevernkonsulent, og det er ikke Sørum. Det var tredje feil.

De som forvalter kulturminnevernet på fylkesnivå i Akershus, heter Avdeling for regional planlegging, og sitter i fylkeskommunen. Anbefalingen som gikk derfra til kommunen, var å regulere Nordli til bevaring. Det var i den runden da kommunen selv hadde tenkt å la bygningen stå. Det var kanskje derfor man ikke ga beskjed om at bygningen måtte undersøkes av antikvarisk ekspertise. Det var fjerde feil. Fylkeskommunens fagfolk er underlagt politisk styring. Da kommunen i neste runde bestemte seg for å rive, bestemte politikerne i Fylkesutvalget at det ikke skulle avgis innsigelse, tross fagavdelingens innstilling. Det var femte feil. Det underlige er at fylkeskommunen aldri imøtegikk opplysningene om bygningens tekniske tilstand. Sjekket de dem ikke?

I den samme runden fikk Riksantikvaren seg forelagt saken, fastslo at det her ikke var snakk om nasjonale kulturminneverdier, og måtte derfor avstå fra å blande seg inn. Det var sjette feil. Da de så fikk informasjon om at rivingen ikke var blitt stoppet i fylket og at det fantes nye opplysninger, mente direktoratet

fortsatt at det ikke forelå nasjonal interesse, og dermed var midlertidig fredning uaktuelt. Selv om det kunne gitt pusterom til å fremskaffe mer kunnskap, lage en alternativ reguleringsplan, snu politikerflertallet, - redde bygningen. Man ville ikke opptre uryddig. Det var syvende feil. Verken Riksantikvaren, Fylkeskommunen eller kommunen ba om full dokumentasjon av bygningen før riving. Det var åttende, niende og tiende feil.

Riksantikvaren kunne ha reddet Nordli med midlertidig fredning. De fikk beskjed om at kommunen og fylket hadde fattet sine beslutninger på mangelfullt grunnlag. Men siden dette bare var et kulturminne av vesentlig regional verdi, mente de at de ikke kunne gjøre noe. Til sammen utgjør de «regionale» kulturminnene en vesentlig nasjonal verdi. Men man lar dem forsvinne, ett etter ett, fordi kommunene som ikke besitter antikvarisk kompetanse, får være forvaltningsmyndighet for alt som ikke er fredet.

De ti feilene er store hull i kulturminneforvaltningen i Norge. Hvert eneste år forsvinner deler av kulturarven vår gjennom disse hullene. Riksrevisjonen har påpekt det store årlige tapet av kulturminner i en sviende rapport til Miljøverndepartementet. Nordli-saken er en hjerteskjærende illustrasjon. ■

Øverst til høyre: Så gikk det likevel galt. Slik så det ut på Nordli lørdag 10. oktober. Og det blir mer åpenbart enn noen sinne at dette var en svært solid bygning. Foto Ingeborg Magerøy 2009.

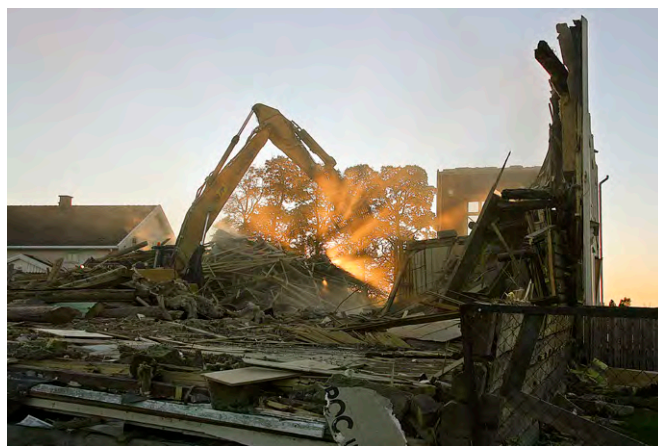
Til venstre: Gravemaskinen måtte jobbe i dagevis. Foto Jørgen Kirsebom 2009.

Midten: Snart ferdig. Foto Jørgen Kirsebom 2009.

Nederst: **Farvel Nordli.** Her var rivingen påbegynt, men fortsatt ser man hvor nydelig bygningen lå i det myke romerikslandskapet, om morgenen lørdag 10. oktober. Foto: Ingeborg Magerøy 2009.

Etterord: Nordli-saken er ikke over med rivingen. Den har fått, og skal få, et betydelig etterspill. Når dette skrives, er Sørums kommunens kontrollutvalg i gang med å etterforske hele saksgangen, det kommunale eiendomsforetaket har politianmeldt Ola H. Fjeldheim, Fortidsminneforeningens generalsekretær har bedt om møte med den politiske ledelse i Miljøverndepartementet, lokale og riksdekkende aviser fortsetter å trykke leserinnlegg, kronikker og kommentarer, og en filmsnutt om rivingen som vi fikk laget, lever sitt eget liv på youtube.com og blir sett av flere og flere.

Ingeborg Magerøy er kunsthistoriker og ansatt som fagkonsulent i Fortidsminneforeningen Oslo og Akershus.

Fra styret

Det som har preget den siste tiden i vår avdeling er striden om rivingen av praktbygningen Nordli fra 1790 i Sørums kommun. Saken har fått stor interesse fra både riksdekkende og lokale medier, for konfliktene i saken er så tydelige. Det er nemlig grovt klanderverdig når et flertall i kommunestyret river et av sine viktigste kulturminner selv etter at de har fått nye faglige opplysninger om at bygningen er i god stand og at det til og med er rimeligere for kommunen å bevare fremfor å rive. Etter skriftlig initiativ fra avdelingen har nå kontrollutvalget i Sørums kommune begynt å etterforske saken.

Som om det ikke var nok å rive et stykke norgeshistorie helt nødvendig, har rådmannen og eiendomssjefen i Sørums nå politianmeldt vårt styremedlem Ola H. Fjeldheim som befarte og fremskaffet de nye opplysningene om Nordlis tilstand. De hevdet at han brøt med sikkerhetskravene på anlegget. Da riveforkjemper og ordfører i Sørums, Hans Marius Johnsen, var på byggeplassen, var derimot sikkerhetsutstyr ikke viktig. Heller ikke under nedtakning av taksteinen sikret kommunen bygningen og det holdt på å skje en ulykke som også ble beskrevet i Romerikes blad. Man kan spørre seg hvorfor kommunen nå plutselig er så opptatt av sikkerheten at de anmelder avdelingens utsendte fagperson som var der for å gjøre et idealistisk og samfunnsnyttig arbeid.

Jeg håper alle får lest Ingeborg Magerøys artikkel om Nordli-saken i dette bladet. Den illustrerer flere av hovedproblemene i kulturminnevernet i Norge. Se også på filmsnutten vi har fått laget, ved å klikke deg inn på www.youtube.com og søk på «nordli rives». Bygningen på Nordli er revet og tapt for alltid, men vi kommer til å bruke saken for alt den er verdt til å

hindre at dette skjer igjen. Riksrevisjonens knusende rapport fra i sommer om kulturminnevernet påpekte nettopp flere av de samme manglene i systemet som ble Nordlis bane (kan leses på www.riksrevisjonen.no). Vi vil arbeide overfor Riksantikvaren og Miljøverndepartementet for å få rettet disse manglene. Ved å være medlem i Fortidsminneforeningen bidrar du til at vi kan fortsette dette arbeidet.

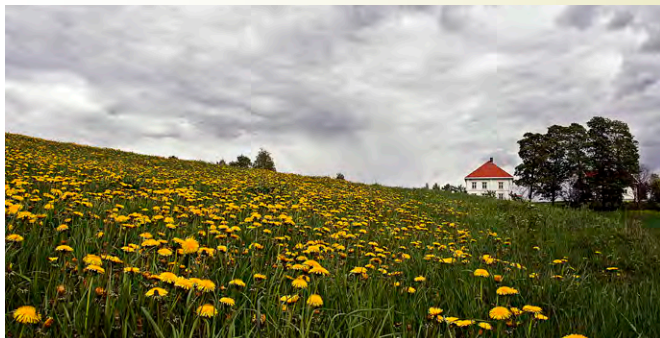
Også på bygningsvernområdet har det vært høy aktivitet denne høsten. Bygningsvermdagen ble avholdt for tredje gang 13. september på Vøienvolden. 28 utstillere var på plass, og det kom nærmere 800 mennesker i det strålende været. Arrangementet har blitt et nyttig møtested for publikum og blant håndverkerne som et sted for nettverksbygging. Vi fikk mange nye medlemmer i foreningen den dagen.

Tilstandskurset om skadevurdering av gamle hus ble også meget vellykket. Deltakerne fikk lære fra de fremste eksperter i sine fag. Dette vil bli fulgt opp med nytt kurs våren 2010. Vi har dessuten stor tilstrømning til vår populære seminarrekke om praktisk bygningsvern. Seminarsatsningen foregår i samarbeid med Akershus fylkeskommune og ble først arrangert på Romerike høsten 2008 etterfulgt av Follo og gjennomføres i skrivende stund i Asker/Bærum.

Tross det store tapet i Sørums, har vi denne høsten fått føle at begeistringen for det vi driver med er stor. Tusen takk til alle som har støttet oss i kampen om Nordli og gitt oss positive reaksjoner på e-post, på Facebook eller på andre måter!

Sten Sture Larre

Foto Jørgen Kirsebom 2009

Nordli Gård revet, hva blir det neste?

Ikke har jeg vært på Nordli Gård i Sørum kommune, men når man ser den vakre bygningen på et videopptak jeg har fått tilsendt, er det tragisk å registrere at denne over 200 år gamle bygningen ikke lenger kneiser stolt på gressvollen.

I disse finanskrisedager, skulle man tro at kommunen har andre prioriteringer enn å rive fullt brukbare bygninger. Jo, man trengte plass til en barnehage, blir det sagt. Hallo! På Rikshospitalets gamle tomt - nå Pilestredet Park - ble den gamle overlegeboligen bygget om til barnehage; og den fungerer utmerket! Hvis kommunen trengte barnehage, kunne man ikke ha restaurert og bygget om - i stedet for å rive et gammelt og vakkert kulturminne?

Det er ikke slik at vi vasser i 1700- og 1800-tallsbygninger her i landet. Riktignok er vi på mange måter et gammelt land, men duverden så flinke vi har vært til å rive mye av det gamle, vakre. Vi kan ikke ha det slik at våre etterkommere arver en bygningsmasse som er kjemisk rensert for fullt brukbare kulturminner. Landet, og dermed også innbyggerne, blir fattigere av å bare møte Husmor(d)vinduer og betong. Joda, bygg gjerne moderne der det ikke har stått noe vakkert og verdifullt tidligere.

Men vær så snill, vern om det som ikke kan gjenskapes, selv om det finnes ordførere og kommunestyre som - i et kort-tidsperspektiv - forteller oss at «vi skal bygge noe med en lignende fasade». Alle som har sett nybygg som skal ligne på noe gammelt, vet at det ikke blir bra.

Hilsen Lars Knudsen, Oslo.

Butikken på hjørnet

Per-Erling Johnsen

Schibsted Forlag 2009
Ib. 168 sider. Kr. 349,-

Per-Erling Johnsen, forfatteren av bl.a. *Brune kafeer* (2005), har igjen begått en innbydende og velskrevet bok med et morsomt tema fra vårt elskede Oslo. En bilderik utgivelse som byr på minner fra den gang det lå en melkebutikk på hvert hjørne i hovedstaden, da manufakturen, isenkramen, fiskeforretningen og kortevarebutikken var viktige nærbutikker. Vi får høre om tiden da varer ble levert på døren hjemme, da man fikk gode råd fra en serviceinnstilt betjening, og man fikk høre de siste nyhetene fra nabolaget på melkebutikken. I løpet av de siste 20 årene har handlegatene forandret karakter, og utskiftning av butikkene har skjedd raskt. Nye kjedebutikker og kjøpesentre har erstattet de gamle og små butikkene, som alle satte sin ære i god varekunnskap og kundeservice. Boken gir både seriøs og innsiktsfull historiekunnskap og morsomme anekdoter i fin balanse. Per-Erling Johnsen hjelper oss nok en gang å huske det som det er umulig å bevare.